

УДК 636.084/2.034

Горійовська І.М., аспірант©*Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН, с. Оброшино***Вовк С.О.**, д. с.-г. н., професор*Львівський національний аграрний університет, с.Дубляни***Вовк Я.С.**, к. б. н., провідний науковий співробітник*Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН, с. Оброшино*

ГОДІВЛЯ РЕМОНТНИХ ТЕЛИЦЬ СИМЕНТАЛЬСЬКОЇ ПОРОДИ В УМОВАХ ПЕРЕДКАРПАТТЯ

Наведено узагальнені літературні дані останніх років щодо повноцінної, збалансованої годівлі ремонтних теличок симентальської породи в природно-кліматичних умовах Передкарпаття

***Ключові слова:** ремонтні телички, симентальська порода, годівля, Передкарпаття.*

Вступ. Природно-кліматичні умови біогеохімічної зони Передкарпаття України та кормова база для скотарства даного регіону характеризуються низкою особливостей. Оскільки значний відсоток (20%) серед усіх порід великої рогатої худоби, що розводяться у цьому регіоні, належить симентальській породі та її помістям, система вирощування й годівля тварин різних вікових і продуктивних груп у зоні Передкарпаття вимагає скрупульозного підходу до параметрів живлення згідно із сучасними вимогами.

Метою статті є узагальнення літературних даних останніх років щодо повноцінної і збалансованої годівлі теличок симентальської породи в природно-кліматичних умовах Передкарпаття.

Аналіз досліджень та публікацій. Вченими досліджено, що з метою стимулювання розвитку передшлунків та кишковика, покращення перетравлювання та засвоєння поживних речовин кормів телят молочного періоду вирощування потрібно якнайшвидше привчати до поїдання рослинних кормів. Багаторічний досвід дає підставу рекомендувати з 7–10 дня бобово-злакове сіно, з 10–15 дня – просіяну вівсянку, ячмінну дерть та кормові коренеплоди, після 30-денного віку – силос кукурудзяний, сінаж. У літній період прив'ялену зелену масу пасовищ чи бобово-злакових сумішок починають згодовувати з 20–30-денного віку телят [4].

Оптимальним вважається таке вирощування телят, коли середньодобові прирости живої маси становлять 600–650 г у перші 10 днів і 700–750 у другій декаді. Якщо ж вони нижчі, то це вказує на недостатню годівлю, хвороби тощо.

Годівля теличок симентальської породи у молочний період повинна здійснюватися згідно із схемами випоювання (табл. 1, 2). Норми випоювання молока залежать від племінної цінності й господарського призначення теличок.

© Горійовська І.М., Вовк С.О., Вовк Я.С., 2013

У зв'язку з цим розхід цільного молока при їх вирощуванні на -рівні 300-360 кг, збираного – до 700 кг.

Таблиця 1

Схема годівлі телиць до 6-місячного віку в зимовий період, (жива маса кінці періоду 175 кг) [1,3]

Вік		Жива маса в кінці періоду	Добова даванка, кг							Ку-хонна сіль
місяці	декада		молоко		сіно	си-лос	коре-неплоди	концентрати		
			ціль-не	пере-гін				вів-сянка	комбі-корм	
I	1		6	-	-	-	-	-	-	-
	2		7	-	Привч	-	Привч	0,1	-	5
	3		7	1		-	0,1	0,2	0,1	5
За I міс		60	200	10	-	Привч	2	3	1	100
II	4		7	1	0,2	0,1	0,4	-	0,2	10
	5		5	3	0,3	0,2	0,6	-	0,4	10
	6		3	5	0,5	0,3	1,0	-	0,6	10
За II міс		83	150	90	10	6,0	20,0	-	12,0	300
	7		1	7	0,7	0,6	1,5	-	0,8	15
	8		-	8	1,0	0,8	1,5	-	0,8	15
	9		-	8	1,3	1,0	1,5	-	0,8	15
За III міс		106	10	230	30	24	45,0	-	24,0	450
	10		-	8	1,5	1,6	2,0	-	0,8	15
	11		-	8	1,5	2,4	2,0	-	1,1	15
	12		-	8	1,5	4,0	2,0	-	1,4	15
За IV міс		130	-	240	45	80	60	-	33,0	450
	13		-	6	2,0	5,0	2,0	-	1,6	20
	14		-	4	2,5	6,0	2,3	-	1,6	20
	15		-	3	3,0	7,0	2,5	-	1,7	20
За V міс		153	-	130	75	180	68	-	49,0	600
	16		-	-	3,0	8,0	2,5	-	1,7	25
	17		-	-	3,3	8,0	3,0	-	1,7	25
	18		-	-	3,5	8,0	3,0	-	1,7	25
За IV міс		175	-	-	100	240,0	85	-	51,0	750
Всього за 6 міс.			360	700	260	530	280	3	170	2650

Якість грубих кормів для телят 2-6-місячного віку потрібно ретельно контролювати. При вирощуванні теличок необхідно слідкувати за станом їх здоров'я, годівлею, приростами живої маси і в разі потреби вносити відповідні корективи. Середньодобові прирости за 6-місячний період повинні становити 700 - 800 г [5].

Таблиця 2

Схема годівлі телиць до 6-місячного віку в літній період, (жива маса кінці періоду 175 кг) [1,3]

Вік		Жива маса в кінці періоду	Добова даванка, кг					Кухонн а сіль
місяці	декада		молоко		зелені корми	концентрати		
			цільне	перегін		вів- сянка	комбі- корм	
I	1		6	-	-		-	-
	2		7	-	Привч.		-	5
	3		7	1	0,5		0,1	5
За I міс		60	200	10	5		1	100
II	4		7	2	1	0,3	0,2	10
	5		5	4	2	0,6	0,4	10
	6		3	5	4	0,7	0,6	10
За II міс		83	150	110	70	16	12,0	300
III	7		1	6	5	-	0,8	15
	8		-	8	7	-	0,8	15
	9		-	8	8	-	0,8	15
За III міс		106	10	220	200	-	24,0	450
IV	10		-	8	8	-	1,0	15
	11		-	8	9	-	1,0	15
	12		-	8	9	-	1,2	15
За IV міс		130	-	240	260	-	32,0	450
V	13		-	6	10	-	1,3	20
	14		-	4	12	-	1,3	20
	15		-	2	13	-	1,3	20
За V міс		153	-	120	350	-	39,0	600
VI	16		-	-	16	-	1,4	25
	17		-	-	16	-	1,4	25
	18		-	-	16	-	1,4	25
За VI міс		175	-	-	480	-	42,0	750
Всього за 6 міс.			360	700	1405	16	150	2650

Критичним періодом у вирощуванні теличок є перші 2-3 місяці їх життя. Дослідження вчених свідчать, що на першому місяці телята можуть перетравлювати лише 10-20% поживних речовин рослинних кормів, до 3-4-місячного віку перетравність підвищується до 65-75 % [3]. Телички, які з раннього віку привчені до поїдання високоякісних об'ємних рослинних кормів, легко переносять перехідний період від молочного до рослинного живлення.

Утримувати телиць від 2-ох до 6-ти місяців бажано без прив'язі, в групових клітках [3]. Кратність роздавання кормів (сіно бобово-злакових трав, концентрати, кормові коренеплоди, силос чи сінаж) – двічі на день після випоювання молоком чи перегоном. У літній період у Передкарпатті телят симентальської породи можна випасати на багаторічних культурних пасовищах, розташованих неподалік тваринницьких приміщень. Перед вигоном на

пасовище тваринам згодують половину денної норми молока (перегону), комбікорму, сіна і лише після того випускають на пасовище, на якому повинні бути обладнані тіньові навіси й годівниці для зелених кормів та сіна, а також корита з питною водою та окремо- із сіллю-лизунцем. В кінці дня телят заганяють у приміщення, випоюють їм другу половину норми молока, а в годівниці задають другу порцію комбікорму і сіна або прив'яленої трави згідно норм раціону. При вирощуванні теличок у даний віковий період необхідно слідкувати за станом їх здоров'я, поїданням кормів, приростами живої маси і в разі потреби в годівлю вносити корективи. У стійловий період телички повинні користуватися вигулами. Від зимового раціону на літній тварин слід переводити поступово, щоб не викликати розладу травлення.

В умовах Західного регіону України раціони молодняку часто не збалансовані за протеїном та низкою біологічно активних речовин (макро- і мікроелементів та жиророзчинних вітамінів тощо), що стримує реалізацію їх генетичного потенціалу за ростом і розвитком, а звідси і за продуктивністю. Вирішення цієї проблеми в даному регіоні можливе за рахунок використання в комбікормах білково-вітамінно-мінеральних добавок, виготовлених з місцевих високобілкових компонентів рослинного походження та дефіцитних в зоні мінеральних речовин й вітамінів.

Науково обґрунтована годівля телят молочного періоду вирощування шляхом заміни в складі стартерних комбікормів 19% соняшникової макухи на аналогічну кількість білково-жиро-мінеральної добавки на основі місцевих високобілкових, жиромістких компонентів рослинного походження (переважно екструдованих) та солей дефіцитних мінеральних елементів, забезпечує балансування раціонів за всіма елементами живлення [8, 9].

Білково-жиро-мінеральні добавки (БЖМД), виготовлені на основі подрібненого зерна кормових бобів, гороху та озимого ріпаку безерукових сортів володіють високою енергетичною поживністю (1,3-1,4 к.од.), містять 220-230 г/кг сирого протеїну та 85-120 г/кг жиру. Концентрація обмінної енергії у таких добавках становить 11,0-11,4 МДж/кг. Використання БЖМД у складі стартерних комбікормів посилює рівень ферментативних і синтетичних процесів у рубці, а саме, сприяє зростанню аміло- та целюлозолітичної активності мікрофлори за зниження протеолітичної, що створює умови для рубцевого метаболізму при одночасному підвищенні перетравності та ретенції основних поживних речовин раціону та мінеральних елементів (азоту, кальцію, фосфору, кобальту, міді, йоду тощо) [8].

Згодуювання телятам у молочний період вирощування стартерних комбікормів з БЖМД забезпечує високу ефективність їх росту, підвищуючи середньодобові прирости живої маси на 8-11%. Ріст продуктивності тварин сприяє зменшенню затрат кормів на одиницю приросту на 7,5-12% та зниженню його собівартості на 9-11% [10].

Висновок, для того щоб виростити міцних, здорових телиць симентальської породи, придатних до довготривалого продуктивного використання і з високою оплатою кормів, їм необхідно згодувати в перші 6

місяців життя по 10 - 12 кг молочного жиру, а також необхідну кількість всіх поживних речовин і мінеральних елементів [4, 5].

Література

1. Проваторов Г.В., Проваторова В.О. Годівля сільськогосподарських тварин: Підручник. – Суми ВТД “Університетська книга”, 2004. - 510 с.
2. Гноєвий І.В. Годівля і відтворення поголів'я сільськогосподарських тварин: в Україні // Харків, “Контур”, 2006. – 4000 с.
3. Калашніков А.П. и др. Нормы и рационы кормления сельскохозйственных животных: Справочное пособие/ - М.: Агропромиздат, 1985. – 352 с.
4. Богданов Г.А. Кормление сельскохозйственных животных. – М.: Колос, 1981. – 432 с.
5. Венгрін Я.Д., Даньків В.Я., Вудмаска В.Ю Вплив згодовування білково-жиро-мінеральної добавки (БЖМД) на фізіологічний стан та інтенсивність метаболічних процесів в організмі телят молочного періоду вирощування // Корми і кормовиробництво. - 2003. - Вип. 51. - С. 323-325.
5. Даньків В.Я., Вудмаска В.Ю. Вплив згодовування білково-жиро-мінеральної добавки (БЖМД) на метаболічні процеси в рубці телят молочного періоду // Вісник Львівського ДАУ. Сер. Агрономія. 2004. №8. С.467-471.
6. Даньків В.Я., Вплив згодовування в складі стартерних комбікормів білково-жиро-мінеральної добавки (БЖМД) на газоенергетичний обмін в організмі телят // Наук.-техн. бюл. ІБТ. Львів. 2004. Вип.5 (№1-2). С. 55-58.
7. Даньків В.Я., Кирилів Я.І. Засвоєння макро- і мікроелементів організмом телят при згодовуванні в складі стартерних комбікормів білково-жиро-мінеральної добавки (БЖМД) //Науковий вісник ЛНАВМ імені С.З.Гжицького. Львів, 2007. Т. 9 №2 (33). Ч.3. С.23-25.
8. Венгрін Я.Д., Даньків В.Я. Перетравність поживних речовин і баланс азоту при згодовуванні в складі стартерних комбікормів білково-жиро-мінеральної добавки (БЖМД) // Тез. докл. V Міжнарод. симпозіум “Україна - Австралія” Сільське господарство: наука та практика. К.: 2004. 228-229.
9. Даньків В.Я., Використання мікроелементів при вирощуванні молодняку великої рогатої худоби // Методичні рекомендації. Лішня, 2004. 21с.
- 10 Даньків В.Я., Кирилів Я.І. Раціональне використання зерна високобілкових, жиромістких рослинних культур в стартерних комбікормах для раннього віку / Методичні рекомендації. – Львів, 2005. 14 с.

Summary

Present summarized literature data last few years of complete, balanced nutrition maintenance breed heifers simentalaskoyi climatic conditions Precarpathians.

Рецензент – д.с.-г.н., професор Шаловило С.Г.